

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧИТЕЛЯ МАТЕМАТИКИ ЯК ОСНОВА ЯКІСНОЇ ОСВІТИ

Сучасний стан розвитку суспільства, а також зростаючі темпи розвитку науково-технічного прогресу вимагають від учителя значного підвищення якості освіти.

Уведення до професійної освіти таких категорій, як «якість» відбулося порівняно недавно. Вперше виданий в Україні «Енциклопедії освіти» вміщено велику серію статей з цієї проблеми: якість вищої освіти, якість дошкільної освіти, моніторинг якості освіти. Введення у мовний обсяг нової термінології насамперед відображає зміну цілей освіти та підходів до розуміння якісної освіти. Якісна освіта – це освіта, що відповідає певним еталонам вимог, що визначені стандартами і нормативами. Одним із головних чинників якісної освіти є професійна компетентність учителя.

Найбільше визначень професійно компетентності стосується досліджень у галузі професійної педагогічної компетентності. В сучасній психолого-педагогічній науці проблема професійної компетентності учителя не має однозначного трактування. Н. В. Кузьміна [1] визнає професійну компетентність як сукупність компонентів: спеціальна компетентність; методична компетентність у галузі способів формування знань, умінь і навичок учнів; психолого-педагогічна компетентність; рефлексія професійної діяльності.

Грунтовний аналіз сутності професійної компетентності вчителя подано у дослідженні В.Я.Синенка [3], який стверджує, що слід розрізняти професійну підготовку фахівця та його професійну компетентність. Перше поняття відображає процес оволодіння необхідними знаннями, а друге – результат цього процесу якісну характеристику.

Ми погоджуємося з думкою С.В.Музиченко [2,с. 29], що професійну компетентність учителя не слід розуміти як суму певних компетентностей. Професійна компетентність не підпорядковує собі інші компетентності особистості, а так чи інакше з ними перетинається і співіснує. Це не є дискретний набір стабільних елементів, а динамічна система відносно цілісних але взаємопов'язаних одиниць. Структуру компетентності слід визначати, виходячи із тих внутрішніх особистісних чинників, які забезпечують здатність досягати значних результатів у певній діяльності.

У сучасних умовах надзвичайно важливо, щоб учитель математики акцентував увагу на формування математичної компетентності учнів і зрозуміло, що сам повинен бути математично компетентним. Разом з тим, говорячи про важливість математичної компетентності, не можна не до оцінити питомої ваги інформатичної компетентності. Сьогодні говорять про друге покоління інформатичної компетентності учителя, що передбачає використання сервісів Веб – 2.0 для вирішення професійних завдань.

Доводиться визнати, що уявлення багатьох сучасних учителів про сутність своєї професійної компетентності далекі від теоретичних моделей, розроблених науковцями.

Значною мірою підвищенню професійної компетентності учителя сприяє неперервна освіта, до якої можна віднести: самоосвіту, навчання на курсах підвищення кваліфікації учителів.

Під час підвищення кваліфікації ми пропонуємо учителям навчання на очному та заочно-дистанційному етапах. Під час останнього етапу учителі мають змогу прослухати лекції в режимі on-line, а по завершенні пройти on-line тестування. Тести вважаються успішно виконаними у разі отримання 70 % результату.

Таким чином, учитель має можливість значно підняти рівень професійної компетентності після навчання на курсах підвищення кваліфікації.

Список використаних джерел

1. Кузьміна Н.В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н.В. Кузьміна. – М. : Высшая шк., 1990. – 119 с.
2. Музиченко С. Компетентність як основа професійної самостійності учителя / С. Музиченко // Математика в рідній школі. – 2017. – № 7-8. – С. 26-31.
3. Синенко В.Я. Профессионализм учителя / В. Я. Синенко // Педагогика. – 1999. – № 5. – С. 45-51.
4. Сучасний тлумачний словник української мови/ за заг. ред. д-ра філол. наук. проф. В.В. Дубічинського. – Х. : ВД «ШКОЛА», 2011. – 108 с.
5. Тарасенкова Н.А. Компетентнісний підхід у навчанні математики: теоретичний аспект/ Н.А. Тарасенкова // Математика в рідній школі. – 2016. – № 11. – С. 26-30.

Анотація. Кравченко З. Формування професійної компетентності учителя математики як основа якісної освіти. У статті розглядаються різноманітні наукові підходи до проблеми професійної компетентності вчителя математики, показано актуальність вивчення даного феномену.

Ключові слова: якісна освіта, вчитель математики, професійна компетентність.

Аннотация. Кравченко З. **Формирование профессиональной компетентности учителя математики как основа качественного образования.** В статье рассматриваются разнообразные научные подходы к проблеме профессиональной компетентности учителя математики, показана актуальность изучения данного феномена.

Ключевые слова: качественное образование, учитель математики, профессиональная компетентность.

Abstract. Kravchenko Z. **Forming the Teacher of Mathematics Professional Competence as the Basis of Qualitative Education.** The article deals with various scientific approaches to the problem of the teacher of mathematics professional competence. The topicality of the phenomenon study is shown.

Key words: qualitative education, the teacher of mathematics, professional competence.

Марина Кривуть

*Барановичский государственный университет, г. Барановичи, Республика Беларусь
krivut@mail.ru*

ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ В ПРОЦЕССЕ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТРЕНИНГОВ

Спецификой развития образования в Республике Беларусь является переход от знаниево-предметной образовательной парадигмы к компетентностной. Целью компетентностной парадигмы является формирование личностных характеристик, позволяющих будущим специалистам самостоятельно дифференцировать и адаптировать накопленные знания в различных ситуациях и сферах жизни [2; 3; 4; 5; 6 и др.]. Согласно СТБ ИСО 9000-2006 Республики Беларусь компетентность – это выраженная способность применять знания и умения.

Одной из ведущих в современном образовательном процессе признаётся коммуникативная компетентность (далее КК). Как профессионально значимое, интегративное качество педагога рассматривал коммуникативную компетентность В.Н. Введенский [5]. В нашем исследовании мы будем рассматривать коммуникативную компетентность как объединение трёх основных групп компетенций: академических, социально-личностных и профессиональных, что соответствует Образовательным стандартам высшего образования Республики Беларусь для специальностей «Начальное образование» (ОСВО 1-01 02 01-2013) и «Дошкольное образование» (ОСВО 1-01 01 01-2013).

Помимо внедрения компетентностной образовательной парадигмы начиная с принятия Концепции развития инклюзивного образования лиц с особенностями психофизического развития в Республике Беларусь 2015г. в нашей стране интенсивно развиваются идеи формирования инклюзивного образования. Инклюзивное образование предполагает включение в образовательный процесс всех детей независимо от их особых образовательных потребностей (далее ООП). Если такие группы детей с ООП как соматически ослабленные, одарённые дети, левши, белингвы давно являются учащимися белорусских учреждений образования, то включение детей с особенностями психического развития (далее ОПФР) и с инвалидностью в группы и классы к нормально развивающимся сверстникам вызывает много затруднений. Разрешение данных затруднений возможно только при сформированной инклюзивной готовности педагогов. Одним из компонентов данной инклюзивной готовности является коммуникативный, который, согласно В.В. Хитрюк, определяет намерение и способность педагога организовывать взаимодействие и общение с участниками инклюзивного образовательного пространства, находить и использовать адекватные средства и техники коммуникации, проектировать коммуникацию [7].

В условиях инклюзивного образования значимость коммуникативной компетентности педагога только усиливается. Включение новых субъектов (учащиеся с ОПФР, с инвалидностью, их родители либо законные представители, такие педагогические работники как дефектологи, сурдопедагоги, тифлопедагоги, реабилитологи и т.д.) в образовательный процесс делает его не только полисубъектным, но и требует более высокого уровня коммуникативной компетентности педагога. Педагогу необходимо уметь общаться на профессиональном коммуникативном уровне с коллегами, администрацией, другими специалистами, родителями. С некоторыми учащимися, возможно, придётся общаться при помощи альтернативной коммуникации.

Наблюдается противоречие: новые образовательные условия требуют от специалиста более высокого уровня коммуникативных компетенций, а Образовательные стандарты высшего образования этого не предполагают. Связано это с тем, что Концепция развития инклюзивного образования лиц с особенностями психофизического развития в Республике Беларусь принята в 2015г., а Образовательные стандарты – ранее. Однако, если сейчас не начинать подготовку будущих педагогов, а ждать выхода новых образовательных стандартов, то ещё одному поколению выпускников педагогических факультетов, необходимо будет самостоятельно готовиться к работе в новых образовательных условиях, повышая свой уровень коммуникативной компетентности.

В связи с этим Ресурсным центром инклюзивного образования БарГУ был разработан план работы по повышению коммуникативной компетентности студентов педагогических специальностей. Он включает три направления: